

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΝΝΕΑΚΑΙΔΕΚΑΕΤΗΡΙΑΔΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

(Συνέχεια. Σελ. 239-244. 1907).

Ἔτερα ἀσφαλῆ συμπεράσματα ἐξάγομεν ἐκ τοῦ πίνακος 273 τοῦ Kirehhoﬀ (C.I.A. Euclidis anno vetust), ὅπου ἀναφέρονται δόσεις ταμιῶν καὶ τόκοι τῶν δόσεων διὰ τὴν πενταετηρικὴν περίοδον ἀπὸ Παναθηναίων εἰς Παναθήνια τὰ μεγάλα (Παναθ. τοῦ 426 μέχρι Παναθ. τοῦ 422). Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ πίνακος τούτου ὁ Boeckh ἐξήγαγε τὴν διάρκειαν τῶν τεσσάρων ἐτῶν ἣτοι

426/5	ἡμέραι	355
425/4	»	354
424/3	»	384
423/2	»	355

Ἐξ ὧν τῶν ἀναγραφομένων δόσεων τοῦ πίνακος τούτου τρεῖς εἶνε αἱ παρέχουσαι ἀσφαλῶς (ἀνευ τῶν συμπληρώσεων) τὰ κεφάλαια καὶ τοὺς τόκους αὐτῶν, εἶνε δὲ αὗται:

ἡ 2α δόσις ἐκ	50	ταλάντων	μετὰ	τόκου	13970	δραχμῶν
ἡ 5η »	ἐξ	100	»	»	23940	»
καὶ ἡ 7η »	ἐκ	30	»	»	5910	»

Ἐὰν ἀναγάγωμεν τὰ τρία ταῦτα κεφάλαια εἰς 50 τάλ. θὰ ἔχωμεν τόκους τῶν ἴσων δόσεων, τῆς μὲν 2^α 13970 δραχμάς, τῆς 5^{ης} 11970 δρ., τῆς δὲ 7^{ης} 9850 δρ. Δυνάμεθα δὲ ἐντεῦθεν νὰ συναγάγωμεν καὶ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς τὸ κεφάλαιον δίδει τοὺς τόκους τούτους. Καὶ ὄντως ἔστωσαν χ αἱ ἡμέραι τῆς 2^α δόσεως, ψ αἱ τῆς 5^{ης} καὶ z αἱ τῆς 7^{ης}. θὰ ἔχωμεν οὕτως ὡς τόκον τῶν 50 ταλάντων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ

$$p = \frac{13970}{\chi} = \frac{11970}{\psi} = \frac{9850}{z}$$

Εὐτυχῶς εἰς τὴν 7^{ην} δόσιν (γενομένην κατὰ τὸ 2^{ον} ἔτος) σφύζονται ἀναγεγραμμένα πάντα τὰ στοιχεῖα. Πᾶσαι δὲ αἱ δυναταὶ ὑποθέσεις ἐπὶ τῆς διάρκειας τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ διαστήματος

τούτου εἶνε αἱ ἐξῆς τρεῖς: 1) 6' ἔτος κοινὸν καὶ τὰ ἔτερα δύο κοινὸν καὶ ἐμβόλιμον, ὅτε ἀπὸ τῆς 7^{ης} δόσεως μέχρι τῶν Παναθηναίων τοῦ 422 μένουσιν 985 ἡμέραι, 2) 6' ἔτος ἐμβόλιμον καὶ τὰ ἔτερα δύο κοινὸν καὶ ἐμβόλιμον, ὅτε μένουσιν ἡμέραι 1005, 3) 6' ἔτος ἐμβόλιμον καὶ τὰ ἔτερα δύο κοινὰ ὅτε μένουσιν ἡμέραι 976 ἢ 977. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἐπιτόκιον (τόκος κατὰ μῆνα) ὤφειλε νὰ ἦτο ἀκέραιος ἀριθμὸς ἐπὶ τοῖς χιλίοις καὶ οὐχὶ κλάσμα, ἡ μόνη δυνατὴ λύσις εἶνε ἡ πρώτη ὅτε $z = 985$ ἡμέραι καὶ $p = 10$. τὸ ἐπιτόκιον λοιπὸν ἐν τῇ διαχειρίσει ταύτῃ ἐλογίζετο πρὸς ἐν τοῖς χιλίοις κατὰ μῆνα.

Ἐκ τῶν ἄνω σχέσεων συναγομεν $\chi = 1397$ ἡμ., $\psi = 1197$ ἡμ. Ἀλλ' ἐὰν τὸ ἔτος 426/5 ἦτο ἐμβόλιμον, ὡς φρονεῖ ὁ Oppert, τὸ ὅλον διάστημα θὰ συνέκειτο ἐκ 1477 ἡμερῶν. Ἡ δευτέρα ὅμως δόσις ἀποκλείει τοῦτο, καθόσον αὕτη ἐγένετο ἐπὶ τῆς δευτέρας πρυτανείας, δολέντων 50 ταλάντων, ἅτινα ἔφερον τόκον 13970 δρ. ἐντὸς 1397 ἡμερῶν. Ὡστε, ἂν τὸ πρῶτον ἔτος ἦτο ἐμβόλιμον, θὰ προηγοῦντο τῆς ἡμέρας τῆς δευτέρας δόσεως 80 ἡμέραι, ἔδει ἐπομένως ἡ ἡμέρα αὕτη νὰ ἀνήκη τῇ 3^ῃ πρυτανείᾳ καὶ οὐχὶ τῇ 2^ῃ.

Τὰ συμπεράσματα λοιπὸν τοῦ Boeckh εἶνε ἀκριβῆ, ὅτι τὰ μὲν ἔτη 426/5, 425/4 καὶ 423/2 ἦσαν κοινά, τὸ δὲ 424/3 ἦτο ἐμβόλιμον.

Ὡς εἶπομεν ὅμως ὁ Oppert συμπεραίνει ὅτι τὸ ἔτος 426/5 ἦτο ἐμβόλιμον, διότι τὴν 9 ὀκτωβρίου τοῦ 425 π. X. ἐγένετο ἔκλειψις Σελήνης. Ἡ ἔκλειψις αὕτη ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους — Νεφ. στίχ. 584 « Ἡ σελήνη δ' ἐξέλιπε τὰς ὁδοὺς ». Ὁ δὲ Σχολιαστὴς γράφει « ἔκλειψις ἐγένετο σελήνης τῷ προτέρῳ ἔτει ἐπὶ Στρατοκλέους Βοηδρο-